

Паккі Андрій Глібович,
аспірант, Державний біотехнологічний
університет

Pakki Andriy,
State Biotechnological University,
Postgraduate student,
<https://orcid.org/0009-0001-7531-7606>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО
РОЗВИТКУ
CURRENT TRENDS IN DIGITAL TRANSFORMATIONS IN THE CONTEXT OF INCLUSIVE
DEVELOPMENT

Паккі А. Г. Сучасні тенденції цифрових
трансформацій в умовах інклюзивного розвитку.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 40 – 45.

Pakki A. Current trends in digital transformations in
the context of inclusive development. *Ukrainian
Journal of Applied Economics and Technology*. 2024.
Volume 9. № 1, pp. 40 – 45.

Метою статті є визначення та дослідження основних тенденцій цифрових трансформацій в умовах інклюзивного розвитку як складової парадигми створення справедливого, рівного, гармонійного суспільства. У статті викладено результати досліджень тенденцій цифрових трансформацій в умовах інклюзивного розвитку. Визначено, що на сучасному етапі розвитку цифрові трансформації стають основним фактором інклюзивного розвитку, оскільки зростання доступності технологій дозволяє розширити доступ людей з обмеженими можливостями до всіх сфер життя. Інноваційні рішення, такі як спеціальні додатки та адаптовані пристрої, забезпечують більш ефективний доступ до освіти, праці та інформації.

Встановлено, що важливим напрямом цифрових трансформацій є розвиток технологій штучного інтелекту та інтернет-сервісів, що сприяє створенню інтелектуального середовища, зручного для всіх користувачів. Розроблення програм і додатків, що враховують потреби людей з різними обмеженнями, допомагає зменшити цифровий розрив. Інклюзивні технології, такі як сенсорні екрани, голосові інтерфейси тощо роблять інтернет доступним для людей з обмеженими можливостями. Цифровізація також сприяє розвитку цифрових технологій, що полегшують щоденне життя людей з особливостями розвитку. Використання віртуальної реальності розширює можливості соціалізації та навчання. Зростання кількості освітніх ресурсів і онлайн-курсів дозволяє кожному навчатися за власним графіком і враховувати індивідуальні особливості. Застосування цифрових інструментів у медицині та реабілітації також підвищує ефективність допомоги особам з обмеженими можливостями.

Однак необхідно враховувати й аспекти зміцнення безпеки та захисту інформації в умовах цифрових трансформацій з метою підтримки інклюзивного розвитку суспільства.

Показано, що розвиток інклюзивної освіти, розроблення спеціальних програм і адаптованої інфраструктури – це лише деякі аспекти інклюзивного розвитку. Політика, спрямована на зменшення соціальної відстані та визнання прав кожної людини на повноцінну участь у суспільному житті, допомагає сформувати більш справедливе суспільство.

Ключові слова: цифрові трансформації, інклюзивний розвиток, цифрові технології, інклюзивна економіка, цифрові інструменти.

The article aims to identify and study the main trends in digital transformations in the context of inclusive development as a component of creating a fair, equal, and harmonious society. The article presents research results on trends in digital transformations in the context of inclusive development. It is determined that at the present stage of development, digital transformations are becoming a critical factor in inclusive development since the increase in the availability of technologies allows people with disabilities to expand access to all spheres of life. Innovative solutions, such as custom apps and adaptable devices, provide more efficient access to education, work, and information.

It is determined that an essential direction of digital transformations is the development of artificial intelligence technologies and Internet services, which contribute to creating an intelligent environment convenient for all users. Developing programs and apps that cater to the needs of people with different disabilities helps reduce the digital divide. Inclusive technologies such as touch screens, voice interfaces, and others make the internet accessible to people with disabilities. Digitalization also contributes to developing digital technologies that facilitate the daily lives of people with special needs. The use of virtual reality expands the possibilities of socialization and learning. The growing number of educational resources and online courses allows everyone to study on their schedule and consider individual characteristics. Using digital tools in medicine and rehabilitation also increases the effectiveness of assistance to people with disabilities.

However, it is also necessary to consider the aspects of ensuring the security and protection of information in the context of digital transformations to support the inclusive development of society.

It is shown that inclusive education, special programs, and adapted infrastructure are only some aspects of inclusive development. Policies aimed at reducing social distancing and recognizing the rights of everyone to participate fully in public life help to shape a more equitable society.

Keywords: digital transformations, inclusive development, digital technologies, inclusive economy, digital tools.

Вступ

Стрімкий розвиток технологій і зростання соціальної відповідальності є невід'ємною складовою інклюзивного розвитку. Інклюзивний розвиток стає важливим

© Паккі Андрій Глібович, 2024

напрямом, націленим на створення таких умов, за яких кожна людина

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024 рік. Том 9. № 1.

має можливість брати участь у соціальному, економічному та культурному житті суспільства, незалежно від її особливостей. Інклюзивна економіка сприяє включенню всіх верств населення у виробничі відносини, що допомагає не лише розвивати потенціал кожної людини, а й збільшує ефективність суспільства загалом. У сучасних умовах інклюзивний розвиток – це шлях до створення справедливого, рівного, гармонійного суспільства, де кожна людина може відчувати себе важливою та задоволеною, тому об'єднання цифрових технологій із стратегіями інклюзивного розвитку є потенціалом щодо змін парадигми взаємодії суспільства та створення більш ефективних, справедливих і доступних умов для всіх. Цифрові трансформації в умовах інклюзивного розвитку відкривають нові можливості для залучення всіх груп населення в сучасний інформаційний простір шляхом застосування технологій, які дозволяють полегшити доступ до освіти, роботи та соціальних сервісів для людей з обмеженими можливостями. Інклюзивний підхід до цифрової сфери та розвиток інклюзивних технологій відображає важливий крок у створенні рівних умов для всіх членів суспільства, сприяючи їх повноцінній участі в усіх сферах життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах динамічного цифрового розвитку та цифрових трансформацій багато уваги приділяється дослідженню перспектив створення інклюзивного суспільства. Проблематика досліджень інклюзивного розвитку в умовах цифровізації досить популярна та знайшла відображення в працях таких учених: А. Базиліук, І. Єгоров, Т. Карчева, Ю. Когут, С. Кубів, В. Ляшенко, О. Прогнімак, М. Руденко, Л. Федулова, В. Фіщук та ін. Однак зважаючи на актуальність і швидкий розвиток цифрових технологій, які матимуть вплив на інклюзивний розвиток, подальших наукових досліджень потребують питання перспективних напрямів цифрових трансформацій, що відповідають принципам формування інклюзивного суспільства.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення та дослідження основних тенденцій цифрових трансформацій в умовах інклюзивного розвитку як складової парадигми створення справедливого, рівного, гармонійного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сучасний розвиток суспільства перебуває на перетині цифрових трансформацій та інклюзивного розвитку, що визначає нові тенденції в інформаційному суспільстві, тому цифрові трансформації стають його необхідним елементом, а інклюзивний підхід визнає права та можливості кожного громадянина, незалежно від його індивідуальних особливостей.

До основних пріоритетів, які сприяють інклюзивному розвитку в нашій державі, належать такі: якісна освіта, доступна медицина, висока оплата праці, підтримка підприємницької діяльності, рівні можливості для всіх громадян, створення сприятливих умов для інвестування, екологізація економіки, соціальна активність у суспільстві. Створення системи безперервного навчання та підвищення кваліфікації кадрів має важливе значення для розвитку інноваційної діяльності. Розвиток інклюзивних ринків може бути важливим напрямом у забезпеченні зайнятості та зменшенні рівня безробіття.

Основною метою будь-якого інклюзивного проекту повинно бути залучення вразливих верств населення в роботу, недопущення дискримінації, інтеграція молоді, жінок, людей з інвалідністю, людей похилого віку до активної трудової діяльності, надання їм можливості одержання соціальної й економічної вигоди від участі в проектах. Інклюзивні стратегії призводять до збільшення ефективності бізнесу. [1]

Отже, інклюзивний розвиток – це стратегія, спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх людей, незалежно від їх особливостей чи обмежень, основним принципом якої є визнання та повага до різноманітних індивідів. Зазначимо, що саме в інклюзивному суспільстві кожна особа має можливість активно брати участь у всіх сферах життя. Особливо важливо поширення цього підходу на освіту, де необхідно забезпечити навчання дітей з різними освітніми потребами разом з іншими дітьми, а інклюзивна освіта сприяє соціальній адаптації та розвитку креативності у всіх учнів. Крім того, інклюзивний розвиток передбачає створення доступної інфраструктури для забезпечення потреб людей з обмеженими можливостями у громадському просторі та на робочих місцях.

Складовою стратегії інклюзивного розвитку в умовах швидкого розвитку технологій, на нашу думку, є цифрові трансформації, що стають основним елементом, визначаючи новий напрям для суспільства, сприяючи участі всіх верств населення у цифровому просторі. Однією з основних складових цифрової трансформації є доступ до інтернету та інформаційних технологій для всіх груп населення, тому саме інклюзивний розвиток передбачає зменшення цифрового розриву та надання можливостей для активної участі в цифровому житті навіть тим, хто раніше був відокремлений від цього процесу.

У той час як цифровий розвиток зосереджується на забезпеченні доступу до цифрових технологій для всіх людей у суспільстві, цифрова трансформація поєднує цифрові технології з давно наявними аналоговими технологіями для досягнення конвергенції та систем. Цифрова трансформація вимагає системного підходу або технологічної конвергенції, а комбінації цифрових технологій використовуються для зміни бізнес-моделей, продуктів і послуг, бачення та основних сфер бізнесу. Навпаки, цифровий розвиток спрямований на забезпечення універсального доступу до ІКТ, включаючи фізичні пристрої та програмне забезпечення або комп'ютерні додатки, для всіх домогосподарств і окремих осіб у суспільстві. Термін «оцифрування» використовували в 1960-х роках, тоді як «цифрування» використовували в 1990-х роках, а «цифрова трансформація» широко використовують з 2010-х років [2].

Україна визначила цифрову трансформацію як пріоритетну політику, що вже визнана серед європейської експертної спільноти завдяки успіхам у впровадженні систем «ProZorro» та «e-Health», у запровадженні мобільного покриття 4G та запуску електронних послуг у державному та приватному секторах. Протягом останніх років в Україні з'являються тенденції до визнання цифрової трансформації як майбутнього «драйвера» економіки країни. У 2018 р. уряд затвердив Концепцію та План дій щодо розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр.

Новостворене Міністерство цифрової трансформації поставило такі цілі до 2024 р.:

- 100% публічних послуг мають бути доступні громадянам і бізнесу онлайн;
- 95% транспортної інфраструктури, населених пунктів та їхні соціальні об'єкти мають мати доступ до високошвидкісного інтернету;
- 6 млн українців мають бути залучені до програми розвитку цифрових навичок;
- частка ІТ-продукту у ВВП країни має складати не менше 10%.

Перші кроки включали прийняття правової основи для основних цифрових прав громадянина, включаючи право на доступ до широкопasmового інтернету та збільшення доступності технологій для споживачів з метою зниження вартості програмного забезпечення, комп'ютерного та іншого обладнання [3].

Цифрова трансформація призвела до багатьох змін у виробництві, способі життя та управління, вона має довгостроковий вплив на світовий економічний, політичний і науково-технічний прогрес. Україна має вигідне географічне положення, якісні освітні та наукові ресурси, розвинуту сферу ІТ та сприятливі умови для розвитку цифрової економіки. Вона першою запровадила систему електронних паспортів, запустила Цифрограм для держслужбовців, реалізує проект eSignature – систему електронного обміну документами (електронні підписи) між компаніями з України та ЄС, планує запустити 100 офлайн-пунктів підтримки «Дії» у 20 областях України і здобула першість у багатьох напрямках цифрових технологій серед країн Європи. Водночас згідно з експертним дослідженням поточного стану розгортання цифрової трансформації на приватному та державному рівнях – Індекс цифрової трансформації, уперше проведеного цього року Європейською Бізнес Асоціацією, основними бар'єрами для розвитку цифрової трансформації в бізнесі є: зарегульованість і неефективне законодавство – 45%, недостатнє фінансування – 31%, відсутність цифрової грамотності – 31%, застаріла ІТ-інфраструктура – 28%, проблеми з кібербезпекою та конфіденційністю – 25% [4].

Загалом розвиток цифрових технологій надає унікальні можливості для побудови інклюзивного суспільства, де кожна особа має шанс реалізувати свій потенціал і брати участь у всіх сферах життя. Основні тенденції цифрових трансформацій в умовах інклюзивного розвитку наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Основні тенденції цифрових трансформацій в умовах інклюзивного розвитку

Напрямок	Зміст
Цифрова трансформація в освіті	Цифрові технології можуть значно полегшити доступ до інформації та освітніх ресурсів для людей з обмеженими можливостями. Використання спеціальних програм, додатків, адаптивних технологій та інших інновацій (електронні підручники, відеоматеріали, інтерактивні завдання, онлайн-курси) може створити сприятливі умови для залучення різних груп населення та забезпечити інклюзивний доступ до навчання.
Виробнича інклюзія через автоматизацію	Впровадження цифрових технологій та автоматизації може допомогти створити умови у сфері праці для людей з обмеженими можливостями, роблячи виробництво більш інклюзивним. Віртуальне робоче середовище, онлайн-навчання та інші інструменти дозволяють виконувати робочі обов'язки з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей кожного працівника.
Соціальна інтеграція	Інтернет і соціальні мережі стають важливими засобами взаємодії та спілкування. Цифрові технології забезпечують можливості для соціальної інтеграції людей з різними особливостями розвитку.
Економічна інклюзія через цифрові технології	Використання електронних платіжних систем, розвиток онлайн-бізнесу та інші цифрові інструменти сприяють включенню різних соціальних груп населення в економічні процеси.
Цифрові інструменти для покращення медичної допомоги	Розроблення та використання технологій у медичній сфері дозволяє покращити якість надання медичних послуг, забезпечуючи доступність і інклюзивність лікування для різних пацієнтів.
Зменшення бар'єрів	Цифрові трансформації допомагають зменшити фізичні та соціальні бар'єри для людей з обмеженими можливостями, що сприяє більш широкому доступу до суспільства та різних послуг.
Цифрові рішення для людей з обмеженими можливостями	Розроблення та впровадження цифрових технологій, спрямованих на полегшення повсякденного життя осіб з обмеженими можливостями (розроблення програм і додатків для покращення комунікації, навігації та інших аспектів життя).

Джерело: власна розробка автора.

Кожна з наведених глобальних тенденцій цифрового розвитку має позитивні та негативні наслідки. Причому сила таких наслідків може відрізнятися для окремої країни або спільноти країн. Тому виклики або можливості в цифровій трансформації різних країн залежать як від внутрішнього цифрового потенціалу та можливостей, так і від тих технологічних трендів, що визначатимуть подальший світовий цифровий прогрес. Зокрема, на найближчі 5-10 років дослідниками консалтингової компанії Deloitte визначено такі тенденції з найбільшим потенціалом впливу на бізнес, економіку і життя в країнах:

- технологічна бізнес-стратегія, оптимізована для створення гнучкого управління;
- нові технології, техніки та бізнес-кейси для управління стратегією модернізації підприємств і організацій;
- перетворення традиційного центру витрат у драйвер вартості;

-
- посилення операційної досконалості під час використання промислового III;
  - порушення ланцюга створення вартості управління даними в епоху машинного навчання;
  - посилення безпеки в епоху потужних кібератак;
  - переосмислення цифрового робочого місця;
  - масштабне створення людського досвіду;
  - різноманітність, справедливість і інклюзія як імперативи в роботі з персоналом.

Саме такі тенденції можуть стати для більшості країн світу, зокрема для України, цифровими викликами, які створюють нові можливості за умови їх належного розвитку [5].

Проте спираючись на методологію дослідження Digital Evolution Index та отримані науковцями результати, можна зробити висновок, що перспективи процесів цифрового розвитку саме України безпосередньо пов'язані з принципами цифровізації, вже визначеними науковцями Українського інституту майбутнього [6].

До основних з них належать:

Принцип 1. Цифровізація має забезпечувати кожному громадянину рівний доступ до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій.

Принцип 2. Цифровізація має бути спрямована на створення переваг у різних сферах повсякденного життя. Цей принцип передбачає підвищення якості надання послуг з охорони здоров'я та отримання освіти, створення нових робочих місць, розвитку підприємництва, сільського господарства, транспорту, захисту навколишнього природного середовища, сприяння подоланню бідності, запобігання катастрофам, гарантування громадської безпеки.

Принцип 3. Цифровізація є інструментом економічного зростання шляхом підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоздатності, завдяки використанню цифрових технологій.

Принцип 4. Цифровізація має сприяти розвитку інформаційного суспільства та засобів масової інформації. Створення контенту, насамперед українського, відповідно до національних або регіональних потреб сприяє соціальному, культурному та економічному розвитку, а також зміцненню інформаційного суспільства та демократії загалом.

Принцип 5. Цифровізація має орієнтуватися на міжнародну, європейську та регіональну співпрацю з метою інтеграції України до ЄС, виходу на європейський і світовий ринки.

Принцип 6. Стандартизація є основою цифровізації, одним з головних чинників її успішної реалізації.

Принцип 7. Цифровізація має супроводжуватися підвищенням рівня довіри й безпеки. Інформаційна безпека, кібербезпека, захист персональних даних, недоторканність особистого життя і прав користувачів цифрових технологій, зміцнення та захист довіри у кіберпросторі є передумовами одночасного цифрового розвитку та запобігання супутнім ризикам, їх усунення та управління ними.

Принцип 8. Цифровізація є об'єктом фокусного і комплексного державного управління. Держава має взяти на себе ролі лідера й експериментатора; регулятора й захисника; популяризатора цифрових трансформацій в Україні.

Отже, спільним завданням різних суб'єктів на шляху до цифрової трансформації країни має стати формування інституційних і законодавчих норм господарювання; відповідне корегування наявних недоліків ринкових механізмів; створення сприятливого середовища цифровізації на національному рівні для започаткування проєктів цифрової трансформації та залучення інвестиційних коштів; стимулювання цифрового підприємництва та розвитку відповідних цифрових інфраструктур [6].

Цифрові технології суспільного розвитку включають у себе різні інструменти, які можуть бути використані для поліпшення суспільних процесів та поновлення продуктивності в державних і недержавних організаціях на основі автоматизації процесів, підвищення швидкості та ефективності оброблення даних і прийняття рішень. Ці технології включають у себе активне використання досягнень на основі інтернету для поширення інформації, інформаційних систем, мобільних аплікацій, соціальних мереж, відеоінструментів, блогів і масової комунікації.

Ці технології можуть бути використані для просування та розвитку проєктів соціального розвитку, забезпечення рівня доступу до інформації, підвищення продуктивності праці та покращення якості життя людей. Також цифрові технології можуть використовуватись для розвитку проєктів, метою яких є забезпечення рівномірного розподілу ресурсів і покращення соціального забезпечення. Це може означати підвищення їх використання для забезпечення доступу до баз даних, надання послуг населенню, створення нового типу економіки та підтримки інфраструктури [7].

Саме розвиток цифрових інструментів, спрямованих на полегшення навчання та розвитку для всіх категорій осіб, включаючи людей з обмеженими можливостями, є основною тенденцією, оскільки віртуальні та допоміжні технології стають доступнішими, допомагаючи вирішувати проблеми, які раніше ставали перешкодою для багатьох. Інклюзивний розвиток також орієнтований на формування цифрових середовищ, що враховують різні потреби та можливості користувачів. Це передбачає передусім розроблення програмного забезпечення та веб-сайтів з врахуванням принципу універсальності дизайну, а в окремих випадках також додаткової версії для людей з вадами зору.

У контексті цифрових трансформацій важливо враховувати питання кібербезпеки та захисту персональних даних, оскільки інклюзивний розвиток передбачає захист прав і конфіденційність усіх користувачів, зокрема тих, хто може бути найбільш вразливим у цифровому просторі. Усі ці тенденції формують нове сучасне суспільство, де цифрові технології використовуються для створення простору, у

якому кожна людина має можливості для розвитку за допомогою цифрових технологій. Усе це відкриває нові перспективи для інклюзивного розвитку та сприяє створенню більш справедливого та рівноправного суспільства.

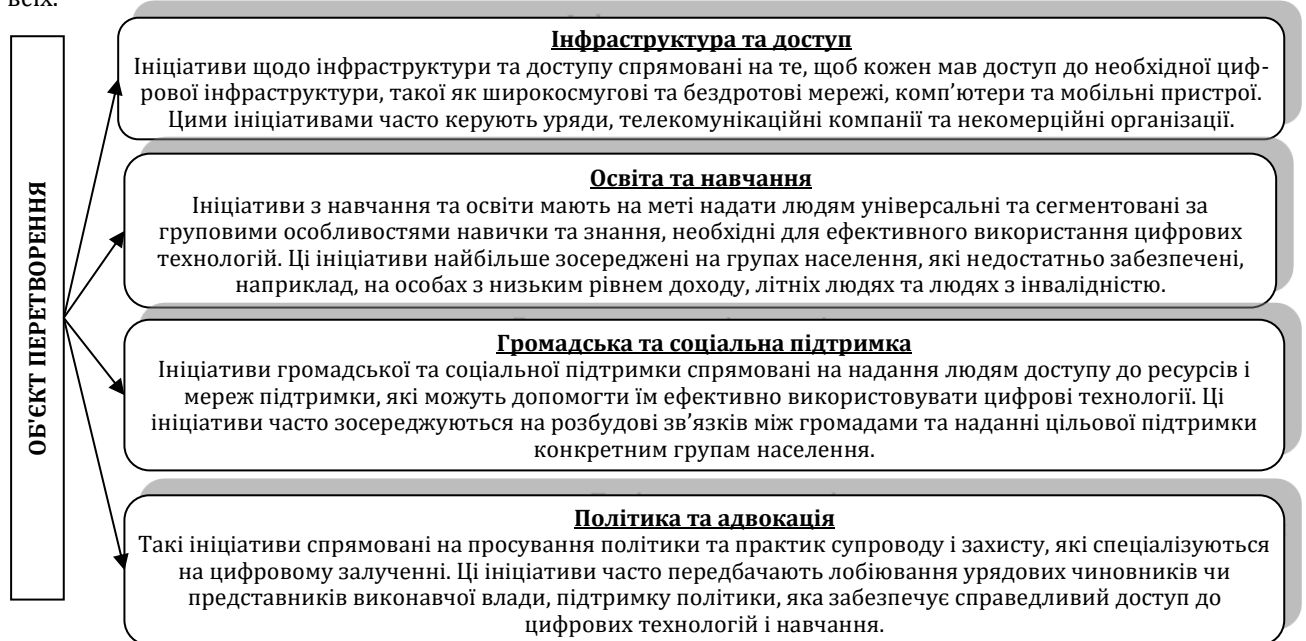
Прикладом розроблення спеціального програмного забезпечення для людей з особливими потребами є «Цифрова інклюзія: Перший україномовний застосунок Digital inclusion для безбар'єрного спілкування всіх». Цей мобільний додаток розроблено як рішення для альтернативної і додаткової комунікації, коли вербальні контакти з якихось причин неможливі. Ініціатор проекту зі створення мобільного додатка – компанія «Хуавей Україна». Продукт з'явився у співпраці із соціальним підприємством «ДивоГра», громадської організації «Здорове суспільство» у межах соціального партнерства та за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Розробники змогли створити і продемонструвати, як можна використовувати прогресивні технології для розвитку і відновлення дітей і дорослих з особливими потребами. Зокрема – стосовно їхньої соціалізації та реабілітації щодо питань спектру аутизму. Також мобільний застосунок відкриває нові горизонти для розвитку та відновлення мовлення, соціалізації та реабілітації людей після інсульту або інших ситуацій протягом життя, коли вербальна комунікація не може відбуватися [8].

Попередній огляд таких ініціатив показав: вони зорієнтовані не тільки на оптимізацію фізичного доступу, а й на цифрову грамотність для різних верств населення. Куратори таких проектів переконані: у сучасну цифрову епоху доступ до технологій і цифрова грамотність є вирішальними для участі в суспільстві та економіці. На жаль, не всі мають рівний доступ до цих інструментів і навичок, що зумовлює феномен цифрового розриву, який може посилити наявну соціальну та економічну нерівність [9].

На основі розгляду різноманіття проектів з цифрової інклюзії та соціальної цифровізації можна зробити загальну класифікацію ініціатив з цифрової інклюзії (рис. 1).

Отже, інклюзивний розвиток є важливим аспектом створення соціально-орієнтованого суспільства, де кожна особа, незалежно від своїх особливостей, має можливість реалізувати свій потенціал. Цей підхід спрямований на забезпечення рівних можливостей всіх груп населення, незалежно від їхніх фізичних, соціальних, економічних або інших особливостей. Також інклюзивний розвиток враховує потреби людей з обмеженими можливостями, розглядаючи їх як невід'ємну складову суспільства, що означає створення доступних умов для навчання, працевлаштування, відпочинку та участі в культурному житті. Інклюзія сприяє формуванню толерантного відношення та побудови гармонійного середовища для всіх.

Рис. 1. Загальна класифікація (за основним об'єктом перетворення) ініціатив з цифрової інклюзії

Джерело: складено автором на основі [9].

Цифрові трансформації в умовах інклюзивного розвитку визначають новий рівень доступності технологій для всіх верств населення. Інклюзивність у цифровому просторі передбачає прийняття рішень, які враховують потреби людей з обмеженими можливостями, а саме розширення доступу до онлайн-освіти, адаптивні технології та цифрові інструменти допомагають зменшувати бар'єри і сприяють участі кожного громадянина в інформаційному суспільстві. Цифрові трансформації є важливим елементом формування справедливого та рівного доступу для всіх верств населення, забезпечуючи їх повноцінне життя в сучасному світі.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Сучасні тенденції цифрових трансформацій у контексті інклюзивного розвитку визначають новий вимір взаємодії людей і технологій, а також нові напрями та можливості щодо покращення життя всіх груп

населення. Зараз спостерігається активне впровадження інновацій, спрямованих на підвищення доступності цифрових сервісів для всіх верств населення, включаючи людей з обмеженими можливостями. Інклюзивний підхід враховує потреби людей з обмеженими можливостями, а цифрові технології відіграють основну роль у цьому процесі. Зокрема, розроблення адаптивних вебресурсів, використання штучного інтелекту та інших інноваційних технологій забезпечують доступ до інформації та освіти для всіх користувачів, незалежно від їх можливостей. Розвиток мобільних додатків, вебсайтів і інших електронних ресурсів, які враховують потреби різних користувачів, сприяють розширенню можливостей інклюзивного навчання, працевлаштування та спілкування. Цифрові технології стають ключовим інструментом у розбудові суспільства, де кожен може відчути себе важливою та активною частиною інформаційного простору. Також невід'ємною складовою цього процесу, яка сприяє інклюзивному розвитку суспільства, є підтримка глобальних ініціатив і стандартів, спрямованих на забезпечення доступності технологій для всіх груп населення. Подальший розвиток інклюзивних цифрових технологій сприятиме формуванню справедливого та демократичного суспільства, де кожна особа матиме рівні можливості для особистого й професійного зростання. Цифрові трансформації мають потенціал на більш відкрите та співпрацююче, але лише за умови, що інклюзивність є основним пріоритетом у всіх аспектах розвитку технологій.

Література

1. Фрідман О.А. Орієнтація на інклюзивність як основа сучасної економіки. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2447/2327>
2. Kim S., Choi B., Lew Y.K. Where Is the Age of Digitalization Heading? The Meaning, Characteristics, and Implications of Contemporary Digital Transformation. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. № 16. P. 8909. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13168909>.
3. Цифрові трансформації в Україні: чи відповідають вітчизняні інституційні умови зовнішнім викликам та європейському порядку денному? URL: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf.
4. Європейська Бізнес Асоціація. Індекс цифрової трансформації 2021. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/digital-index_ukr1.pdf.
5. Голіонко Н.Г., Соболева Т.О. Сучасні тенденції цифрових трансформацій економіки. *Стратегія економічного розвитку України*. 2021. № 48. С. 13-23.
6. Україна 2030 Е-країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1>.
7. Бречко О.В., Гуцуляк А.І. Цифрові технології суспільного розвитку. *Інноваційна економіка*. 2022. № 4'2022. С. 136-143.
8. Діджиталізація інклюзії: в Україні презентовано додаток «Цифрова інклюзія: Перший україномовний застосунок Digital inclusion для безбар'єрного спілкування всіх». URL: <https://uon.cg.gov.ua/index.php?id=434261&tp=0>.
9. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2023. 240 с. URL: https://vsei.vn.ua/images/Doc/Nauka/Inclusivna_osvita/cifrova-inklyuziya-ta-dostupnist-socialna-didzhtalizaciya.pdf.

References

1. Fridman, O.A. Oriientatsiia na inkluzivnist' iak osnova suchasnoi ekonomiky. [Orientation to inclusiveness as the basis of modern economy]. Available at: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2447/2327>
2. Kim, S., Choi, B., Lew, Y.K. (2021). «Where Is the Age of Digitalization Heading? The Meaning, Characteristics, and Implications of Contemporary Digital Transformation». *Sustainability*. Vol. 13. № 16. pp. 8909. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13168909>.
3. Tsyfrovi transformatsii v Ukraini: chy vidpovidaiut' vitchyzniani instytutsijni umovy zovnishnim vyklykam ta ievropejs'komu poriadku dennomu? [Digital transformations in Ukraine: do domestic institutional conditions meet external challenges and the European agenda?]. Available at: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf.
4. Yevropejs'ka Biznes Asotsiatsiia. Indeks tsyfrovoy transformatsii 2021. [European Business Association. Index of digital transformation 2021]. Available at: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/digital-index_ukr1.pdf.
5. Holionko, N.H., Sobolieva, T.O. (2021). «Modern trends in digital transformations of the economy». *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*. № 48. pp. 13-23.
6. Ukraina 2030 E-kraina z rozvynutoiu tsyfrovoyu ekonomikoiu. [Ukraine 2030E is a country with a developed digital economy]. Available at: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-1>.
7. Brechko, O.V., Hutsuliak, A.I. (2022). «Digital technologies of social development». *Innovatsijna ekonomika*. № 4'2022. pp. 136-143.
8. Didzhtalizatsiia inkluzii: v Ukraini prezentovano dodatok «Tsyfrova inkluziia: Pershyj ukrainomovnyj zastosunok Digital inclusion dlia bezbar'iernoho spilkuvannia vsikh». [Digitization of inclusion: the application "Digital inclusion: The first Ukrainian-language Digital inclusion application for barrier-free communication of all" was presented in Ukraine]. Available at: <https://uon.cg.gov.ua/index.php?id=434261&tp=0>.
9. Davydenko, H. (2023). Tsyfrova inkluziia ta dostupnist': sotsial'na didzhtalizatsiia. [Digital inclusion and accessibility: social digitization]. TVORY. Vinnytsia. Ukraine. Available at: https://vsei.vn.ua/images/Doc/Nauka/Inclusivna_osvita/cifrova-inklyuziya-ta-dostupnist-socialna-didzhtalizaciya.pdf.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2023 р.